

Ticari Kütüphanelere Doğru...(1)

Ahmet Karataş*

Ekonomik ve sosyal yaşamımıza ilişkin her türlü, basılı, görsel-işitsel ve çizgisel yayınları toplayan, düzenleyen, koruyan, daha da önemlisi, varlık nedeni olan kişi/kişiler ve kuruluşlara uygun ortamlarda, hızlı ve etkin bir biçimde hizmet veren kurumlardır, kütüphaneler.

21. yüzyılın eşiğinde kütüphaneler, varlık nedeni ne olursa olsun, kendi oluşumunu sağlayan ekonomik ve sosyal yapısı gereği; çağının gereksinimlerini, sorunlarını gören, bu doğrultuda yapılanmasını sürdüren ve yaşamın her alanına girebilen, belki de, tek önemli kurumdur, günümüzde.

Kütüphanecilik literatüründe, adı, tüm meslek ve bilim çevrelerince onaylanmış beş önemli kütüphane türü vardır. Görev alanları, ilkeleri ve çalışma yöntemleriyle farklılık kazanan bu kütüphaneler, örneklerinin vazgeçilmez unsurları olmuşlardır. Ulusal, halk, üniversite, okul ve özel konu kütüphaneleri diye sınıflandırabileceğimiz bu kurumlar; toplumların ekonomik ve sosyal bütünlüğünün güvencesi olmuşlardır. Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri bu kütüphanelerin uyum ve çalışma etkinlikleri ile doğru orantılı olmuş, olacaktır da...

Yazılı ve sözlü basında adını sıkca duyduğumuz, çağla bütünleşmiş (Bilgi Çağı) olan bilgi unsuru, üretim-tüketim aşamasında yüksek harcamalara neden oluyordu. Yüzyılımızda, olagelen bu hızlı gelişme, doğal olarak kütüphanelere de yansyacaktı. İnsanlığın sosyal ve kültürel alandaki duyuş ve düşüncülerini yansıtan ürünler de cabası...

Kuşkusuz, bir kamu kuruluşu olarak lanse edilen kütüphaneler, "etkin bir hizmetin getireceği yükü karşılayabilecek mi?" sorusu, hemen gündeme gelecekti, geldi de... Bilginin ve düşün ürünlerinin alınıp-satıldığı günümüzde kütüphanelerin de "ticari" bir kimlik kazanması ya da "Ticari Kütüphaneler" in oluşumu mümkün olacak mıydı? Bu ve benzer soruların bizi ulaştıracağı nokta gerçekten ilgi çekici olsa gerek.

Ülkemizde, ekonomik ve siyasi alanda yaşanan tartışmalar, yeni oluşumları da beraberinde getirdi. Ekonomik ve siyasi tercihler (Siyasiler), kamu kurum ve kuruluşlarının geleceği konusunda yeni yeni fikirler ileri sürdüler. Bu alandaki gelişmelerin kütüphaneleri de etkileyeceği bir gerçek. Çünkü, ülkemizde yaşanan genel sorunlar kütüphaneler için de geçerlidir.

Ülkemizdeki kütüphane hizmetlerini nitelik ve nicelik olarak değerlendirmemizin hem yaşanan trajik görüntüyü sergilemek hem de "Ticari Kütüphaneler" e duyulan gereksinimi ortaya koymak bakımından yararlı görüyorum. Halk kütüphanelerinin okul, okul kütüphanelerinin de

---

* Kütüphaneci (Milli Kütüphane Başkanlığı)

laboratuvarlara dönüştürüldüğü bir dönemi yaşıyoruz. Bu saptamanın dışında kalan kütüphaneler de, hizmetin niteliği konusunda sıkıntı çekmektedirler. Ekonomik ve anlayış eksikliğinden kaynaklanan bu sıkıntılar kolay kolay silinemeyeceğe benzer. Üniversite ve özel konu kütüphanelerine duyulan ilgi ve önemseme diğerlerine göre daha dikkate değer. Ancak, işin ekonomik boyutu, ilgi ve önemsemenin çok çok üstündedir. Ulusal kütüphanelere gelince, durum daha da önem taşımaktadır.

Çünkü, ulusal kütüphaneler, hem ulusal bilincimizin yazılı, basılı, işitsel-görsel ve çizgisel kaynaklarının merkezi, hem de kütüphane politikalarını oluşturucu konumdadır. Ekonomik ve yönetsel özerkliğe kavuşması ulusal kütüphaneler için vazgeçilmez bir sonuçtur. Bu alanda yaşanan kargaşa dünyanın hiç bir ülkesinde yaşanmamaktadır.

Bir kütüphaneci olarak; ister, kütüphanecilerin içinde bulunduğu sorunlar yumağında olsun, isterse bilginin günümüzde kazandığı ekonomik ve sosyal önemden olsun, ticari kütüphanelerin gündeme gelmesi ve yakın gelecekte işlerlik kazanması en büyük dileğimdir. Çünkü, çağımızın kütüphane anlayışı ve hizmetleri kamu gerçeğinin çok çok üstündedir.

İçinde, nitelikli bir kütüphanenin, bilgi-belge araştırma merkezinin, okuma salonlarının; tiyatro, sinema ve sergi salonlarının ve buna bağlı kitapevleri, dinlenme yerleri, ders çalışma salonlarının ve lokantanın olduğu bir ticari yapıyı kim işletmek istemez. Para kazanmanın yanında onurlu ve doyurucu bir iş yapmanın mutluluğunu yaşamak isteyen özel teşebbüslere daha iyi bir fırsat bulunabilir mi?